

**Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар
төркемнәрендә белем алучы укучылар өчен татар әдәбиятынан
олимпиада биремнәре
2024-2025 нче уку елы
7 нче сыйныф**

Башкару вакыты – 150 минут

Максималь балл – 40

Хөрмәтле олимпиадада катнашучы! Сезгә олимпиаданың алты биремен эшләргә кирәк булачак. Биремнәр шушы бланкларда эшләнә.

1. Татар халык авыз ижатының кайсы жанры турында сүз баруын языгыз. (2 балл)

- тарихи вакыйга һәм шәхесләр турында буыннан-буынга тапшырылып килгән хикәят;
- тарихи вакыйгаларның шаһиты булган кешеләр авызыннан сөйләнә;
- ике төркемгә – тарихи һәм топонимик төрләргә бүлеп йөртәләр.

---

2. Һәр төркемдә артык булган төшенчәне билгеләгез (3 балл):

а) сатира, юмор, афоризм, сарказм

ә) йола һәм уен-бию җырлары, мөнәҗәтләр, тарихи җырлар, лирик озын җырлар, кыска җырлар

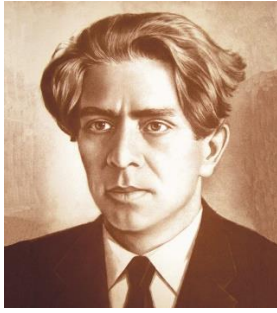
б) хикәя, баллада, новелла, повесть

а) _____

ә) _____

б) _____

3. Сорауларга җавап бирегез.

1) Портреттагы әдипнең исемен языгыз. (1 балл)

---

2) Ул кайда туган? Дөрөс жавапны билгеләгез. (1 балл)

- а) Тамбов губернасы Сыркыды авылы
- ә) Башкортстанның Жилем-Каран авылы
- б) Мамадыш өязе Тулбай авылы
- в) Уфа губернасы Бәләбәй өязе Яңа Каргалы авылы

3. Әлеге әдипнең әсәрләре генә кергән рәтне күрсәтегез. (2 балл)

- а) «Мокамай», «Матурлык», «Исемдә калганнар», «Алсу».
- ә) «Мокамай», «Алсу», «Мәхәббәт тәүбәсе», «Жир уллары трагедиясе».
- б) «Мокамай», «Онытылмас еллар», «Мәхәббәт тәүбәсе», «Фронтвиклар».
- в) «Мокамай», «Жир уллары трагедиясе», «Алсу», «Матурлык».

4. Бирелгән сүзләр рәте ярдәмендә әсәрләренң исемен, авторын билгеләгез. (6 балл)

- а) Басма, тарак, малай, этләр.
-

- ә) Без, Бәдретдин, Хозыр Ильяс, скрипкә, ана, чәчәк авыруы.
-

- б) Әкияттәге ике бала, ике ыштансыз малай, ак каен, канлы пычак, чабата.
-

**5. Шигырьне укыгыз, төшөп калган сүзләрне өстәп языгыз. Сорауларга
жавап бирегез.**

Барыгыз болынга, балалар!
Йөгерегез, уйнагыз, _____!
Елмайсын күреп шат аналар,
Юансын боеккан күңлегез.

Болында күп матур чәчәкләр,
Барсы да татлы хуш ислеләр.
Нәркисләр, сөмбелләр һәм мәкләр,
Нәкъ сезнең иренегез төслеләр.

Жил көйләп тирбәтә аларны,
Иркәли кояшның нурлары.
Алар бит изге Жир-ананың
Сөекле кызлары, _____.

Бу жирдә күп булды сугышлар,
Янгыннар, явымнар, давыллар,
Киселде күп батыр тормышлар,
Янды зур калалар, авыллар.

Ил өчен барды бу зур көрәш,
Давыллы, дарылы елларда.
Сеңде бу туфракка күпме _____,
Күпме кан тамды бу кырларга.

Шул каннар һәм яшьләр аркылы,
Ил бөек жиңүгә иреште.

Яз килде; дулкынлы, ялкынлы,
Чәчәккә төренде жир өсте.

Бу гөлләр шытты Жир-ананың
Яралы йөрәге түрендә.
Ничек ул йөрәкнең янганын
Мин күрәм аның һәр гөлендә.

Жыегыз, балалар, сез жирнең
Бу нәфис һәм иркә гөлләрен.
Китерегез данлыклы хөр илнең,
Тәбрикләп, шатлыклы көннәрен.

Сез безгә шулкадәр кадерле,
Шулкадәр ягымлы, сөйкемле!
Ал таңы алдагы дәвернең
Йөзегездә чагыладыр шикелле.

Чәчәкләр, үсегез, чәчәкләр,
Дәрт биреп безнең шат күңелгә.
Сезгә бу шатлыклар, рәхәтләр
Бит жиңеп алынган гомергә.

а) Әсәрнең исеме (1 балл) _____

ә) Әсәрнең авторы (1 балл) _____

б) Автор укучыга лирик геройның нинди хисләрен житкерә? (2 балл)

**Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар
төркемнәрендә белем алучы
укучылар өчен татар әдәбиятынан олимпиада биремнәре
2024-2025 нче уку елы
8 нче сыйныф**

Башкару вакыты – 150 минут

Максималь балл – 40

Хөрмәтле олимпиадада катнашучы! Сезгә олимпиаданың алты биремен эшләргә кирәк булчак.. Биремнәр шушы бланкларда эшләнә. Максималь балл – 40.

1. Татар халык авыз иҗатының кайсы жанры турында сүз баруын языгыз. (2 балл)

- бу жанрга ике юллылык хас;
- нигезендә кайгылы яки көлкеле вакыйга ята;
- тарихи вакыйгаларның шаһиты булган кешеләр авызыннан сөйләнә.

---

2. Нәр төркемдә артык булган төшенчәне билгеләгез (3 балл):

а) хикәя, новелла, баллада, повесть

ә) сатира, афоризм, юмор, сарказм

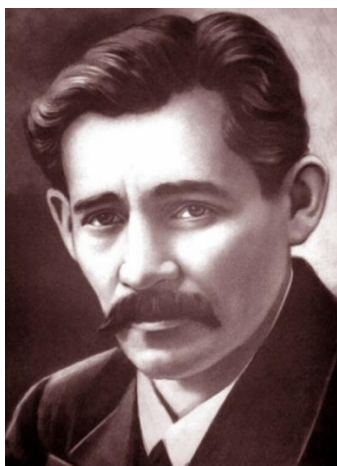
б) бәет, лирик жыр, дастан, мөнәҗәт

а) _____

ә) _____

б) _____

3. Сорауларга җавап бирегез.

1) Портреттагы әдипнең исемен языгыз. (1 балл)

---

2) Ул кайда туган? Дәрәс жавапны билгеләгез. (1 балл)

- а) Уфа губернасы Бәләбәй өязе Яңа Каргалы авылы
- ә) Башкортстанның Жилем-Каран авылы
- б) Арча районы Кушлавич авылы
- в) Тамбов губернасы Сыркыды авылы

3. Әлегә әдипнең әсәрләре генә кергән рәтне күрсәтегез. (2 балл)

- а) «Шагыйрьнең алтын приискасында», «Милли моңнар», «Ана», «Имән».
- ә) «Шагыйрьнең алтын приискасында», «Бездә – яздыр», «Ана», «Кәжүл читек», «Жир уллары трагедиясе».
- б) «Шагыйрьнең алтын приискасында», «Ана», «Ана теле», «Кара йөзләр».
- в) «Шагыйрьнең алтын приискасында», «Жир уллары трагедиясе», «Видагъ», «Матурлык».

4. Бирелгән сүзләр рәте ярдәмендә әсәрләренң исемен, авторын билгеләгез. (6 балл)

- а) Теплушка, жимерек станция, яралы, жыр, Таһирә, ялгыз кабер.
-

- ә) Печән өсте, чалгы, Агыйдел, өмә, Әсма, мэхәббәт.

б) Әкияттәге ике бала, ике ыштансыз малай, ак каен, канлы пычак, чабата.

---

5. Шигырьне укыгыз, төшөп калган сүзләрне өстәп языгыз. Сорауларга жавап бирегез.

...Ак чәчәкләр ява.

Дөнья матур,

Шундый матур булып тоела;

Күгә зәңгәр, гүя йолдызлары,

Ак кар булып жиргә _____.

Туңган тәрәзәне эретеп, мин

Мыштым гына карыйм _____,

Ак чәчәкләр ява урамда.

Берәү, борын очын кулына тотып,

Сүгенә-сүгенә кайта салкыннан,

Жил ияреп килә артыннан...

Туңган тәрәзәне эретеп, ул

Мыштым гына карый _____,

Ак чәчәкләр ява урамда.

Берәү, борын очын кулына кысып,

Сүгенеп узды кышкы салкыннан,

Ә жил, мыштым гына, эндәшмичә,

Ияреп килә минем артымнан...

Шуның өчен дә мин, чыкмый гына,
Тәрәзәдән карыйм _____, –
Ак чәчәкләр ява урамда...

Ак чәчәкләр ява, дөнья матур,
Шундый матур булып тоела;
Күгә зәңгәр, гүя йолдызлары,
Ак кар булып жиргә _____...

а) Әсәрнең исеме (1 балл) _____

ә) Әсәрнең авторы (1 балл) _____

б) Автор укучыга лирик геройның нинди хисләрен житкерә? (2 балл)

в) Шигырь текстыннан

- **сынландыруга мисаллар табып языгыз (2 балл)**

- **чагыштыруга мисал китерегез (2 балл)**

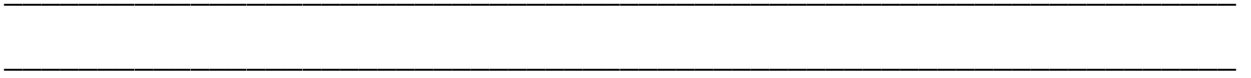
- **эпитетка мисаллар табып языгыз (2 балл)**

---

6. Үзегез яраткан әдәби геройны исемен күрсәтмичә, ләкин аны танырлык итеп характерлап языгыз. Ахырдан геройның исемен, кайсы

**Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар
төркемнәрендә белем алучы
укучылар өчен татар әдәбиятынан олимпиада биремнәре
2024-2025 нче уку елы
10 нчы сыйныф**

Башкару вакыты – 180 минут

Максималь балл – 45

Хөрмәтле олимпиадада катнашучы! Сезгә олимпиаданың жиде биремнә эшләргә кирәк булачак. Биремнәне үтәү вакыты – 180 минут. Биремнә шушы бланкларда эшләнә.

Максималь балл – **45**

1. Әдәбиятның кайсы жанры турында сүз баруын языгыз. (2 балл)

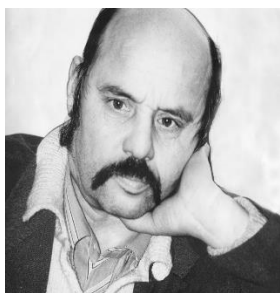
- ул гарәпчәдән белем, фәлсәфә, мәкаль дигәнне аңлата;
- кечкенә күләмле, үткен, кинәяле сүзгә корылган дидактик жанр;
- афористик формада акыллы, гыйбрәтле сүз әйтү, мәгънәле хәлне гәүдәләндерү тәшкил итә.

---

2. Нәр төркемдә артык булган төшенчәне билгеләгез (3 балл):

- а) такмак, мәрсия, дастан, мөнәжәт
- ә) хикәя, новелла, очерк, нәсер
- б) драма, комедия, баллада, трагикомедия
- а) _____
- ә) _____
- б) _____

3. Сорауларга җавап бирегез.

1) Портреттагы әдипнең исемен языгыз. (1 балл)

---

2) Ул кайда туган? Дөрөс жавапны билгеләгез. (2 балл)

- а) Татарстанның хәзерге Зәй районы Биш Субашы авылы
- ә) Башкортстанның Жилем-Каран авылы
- б) Татарстанның Мөслим районы Олы Чакмак авылы
- в) Тамбов губернасы Сыркыды авылы

3. Әлеге әдипнең әсәрләре генә кергән рәтне күрсәтегез. (2 балл)

- а) «Каеннар илендә», «Мокамай», «Киләчәккә кайту», «Юл газабы».
- ә) «Каеннар илендә», «Туган авыл», «Мокамай», «Ана», «Киләчәккә кайту».
- б) «Каеннар илендә», «Алсу», «Киләчәккә кайту», «Мокамай».
- в) «Каеннар илендә», «Тукайдан хатлар», «Киләчәккә кайту», «Акмулла арбасы».

4. Мәүла Колый кайсы чор әдәбияты вәкиле булуын билгеләгез. (3 балл)

- а) Борынгы чор татар әдәбияты.
- ә) Алтын Урда чоры әдәбияты.
- б) Казан ханлыгы чоры әдәбияты.
- в) Торгынлык чоры әдәбияты (XVI гасырның II яртысы – XVIII гасыр).

5. Бирелгән сүзләр рәте ярдәмендә әсәрләренң исемен, авторын һәм жанрын билгеләгез. (6 балл)

- а) Печән өсте, чалгы, Агыйдел, өмә, Әсма, мэхәббәт.

ә) Әкияттәге ике бала, ике ыштансыз малай, ак каен, канлы пычак, чабата.

б) Ана, дала, кылганнар, камчы, камчат бүрек, хәситә.

---

6. Шигырьне укыгыз, төшөп калган сүзләрне өстәп языгыз. Сорауларга җавап бирегез.

Янып торган сүзләр эзләдем мин,
Ашкынулы хисләр кичердем;
Аяз көндә язган сүзләремнең
Ак аһәңен эчеп _____.

Кайда килеп туктар юл азагы,
Ел үтәсе юлны ай үтәм.
Бөтен гомерем минем – _____,
Аннан татлы газап бар микән?

а) Әсәрнең исеме (1 балл) _____

ә) Әсәрнең авторы (1 балл) _____

б) Автор укучыга лирик геройның нинди хисләрен җиткерә? (3 балл)

в) Шигырь текстыннан

- **метафорага мисаллар табып языгыз (2 балл)**

Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар
төркемнәрендә белем алучы
укучылар өчен татар әдәбиятынан олимпиада биремнәре
11 нче сыйныф

2024-2025 нче уку елы

Башкару вакыты – 180 минут
Максималь балл – 45

Хөрмәтле олимпиадада катнашучы! Сезгә олимпиаданың жиде биремне эшләргә кирәк булачак. Биремнәренә үтәү вакыты – 180 минут. Биремнәр шушы бланкларда эшләнә.

Максималь балл – **45**

1. Нинди формада ижат ителгән әсәрләр турында сүз баруын языгыз (2 балл)

- сюжет, катнашучылар бердәйлеге ярдәмендә бәйләнгән ике кисәктән торган роман яки драма әсәре;
- һәр кисәк сюжет, композиция, персонажларны төркемләү ягынан үзенчә төгәлләнгән була;
- мондый форма, гадәттә тарихи әсәрләр язганда, тормышны үз агышы, хронология тәртибендә тасвирлаганда кулланыла.

_____

2. Һәр төркемдә артык булган төшенчәне билгеләгез (3 балл):

а) такмак, хикмәт, дастан, мөнәжәт

ә) хикәя, новелла, очерк, нәсер

б) романтизм, реализм, афоризм, футуризм

а) _____

ә) _____

б) _____

3. Сорауларга жавап бирегез.

1) Портреттагы әдипнең исемен языгыз. (1 балл)

---

2) Ул кайда туган? Дөрөс жавапны билгеләгез. (2 балл)

- а) Оренбург губернасы Оренбург өязе Акман авылы
- ә) Башкортстанның Жилем-Каран авылы
- б) Оренбург губернасы Эстәрлетамак өязе Жиргән авылы
- в) Татарстанның Мөслим районы Олы Чакмак авылы

3) Әлеге әдипнең әсәрләре генә кергән рәтне күрсәтегез. (2 балл)

- а) «Кораб», «Мокамай», «Ваксынмыйм», «Каләмгә хитаб».
- ә) «Кораб», «Авыл», «Мокамай», «Шагыйрьгә».
- б) «Кораб», «Бүзләрем маналмадым», «Каләмгә хитаб», «Шагыйрьгә».
- в) «Кораб», «Уку», «Кыйтга», «Бүзләрем маналмадым».

4. Габдерәхим Утыз Имәни кайсы чор әдәбияты вәкиле булуын билгеләгез. (3 балл)

- а) Алтын Урда чоры әдәбияты.
- ә) Казан ханлыгы чоры әдәбияты.
- б) Торгынлык чоры әдәбияты (XVI гасырның II яртысы – XVIII гасыр).
- в) Яңарыш дәвере әдәбияты.

5. Бирелгэн сүзлэр рәте ярдәмендә әсәрләрнең исемен, авторын һәм жанрын билгеләгез. (6 балл)

а) Печән өсте, чалгы, Агыйдел, өмә, Әсма, мәхәббәт.

_____

ә) Ана, дала, кылганнар, камчы, камчат бүрек, хәситә.

_____

б) Мәхәббәт, бала, ана, хат, жил, ай.

_____

6. Шигырьне укыгыз, төшеп калган сүзләрне өстәп языгыз. Сорауларга җавап бирегез.

Әй, _____, син мең шәһәрдән

Мең кабат ямьле вә хуш:

Бер кеше юк бер урамда....

Нинди тын һәм нинди буш!

Ул кара бер күгеңә бу

Фирүзә бит бик зуры,

Күр аеңны, кайда бар бу,

Бер гаҗәеп, бит нуры!

Нинди тамчы, тамчы нурлар

Сачрәгән күк _____,

Чеп-чуар чын бриллиант

Сипкәнмени, күр, үзенә.

Һәм гаҗип бер яктылыкта

Җир көмеш төсле тора:

Анда урман һәм дә _____,

Монда кырлар яктыра.

Синдә бар да чын матур һәм

Чын матур синдә генә,

Тагы да артыр бер матурлык

Китдисәм мин дә менә.

а) Әсәрнең исеме (1 балл)_____

ә) Әсәрнең авторы (1 балл)_____

б) Автор укучыга лирик геройның нинди хисләрен житкерә? (3 балл)

в) Шигырь текстыннан

- **метафорага мисаллар табып языгыз (2 балл)**

- **чагыштыруга мисаллар китерегез (2 балл)**

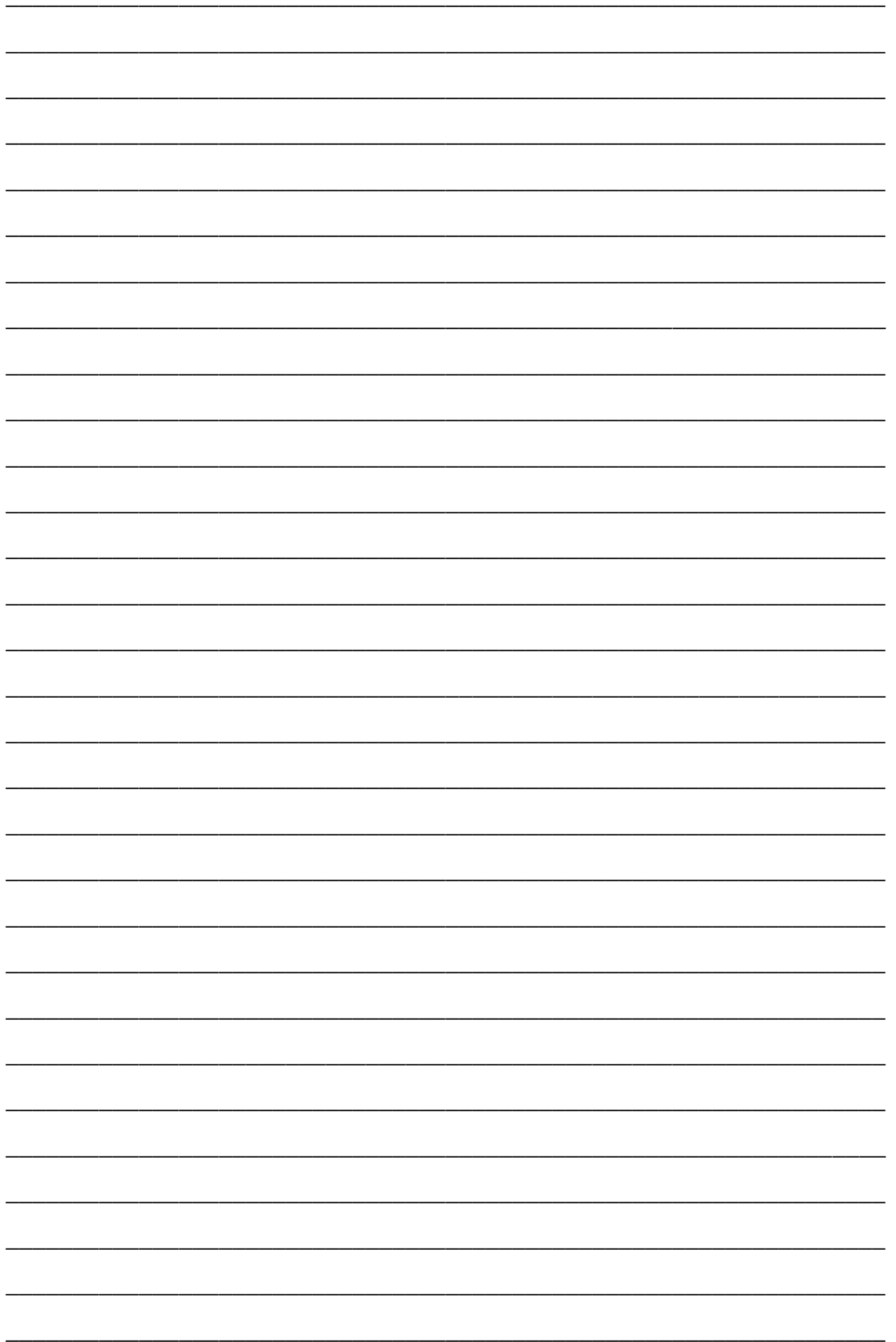
- **эпитетка мисаллар табып языгыз (2 балл)**

---

7. Үзегез яраткан әдәби геройны исемен күрсәтмичә, ләкин аны танырлык итеп характерлап языгыз. Ахырдан әлеге геройның исемен, кайсы әсәрдән алынганлыгын, авторын күрсәтегез. Күләме 12–15 жөмлә. (15 балл)
